

Gäller för: Verksamhet Obstetrik

Giltig från: 2024-12-14

Innehållsansvar: Lina Höglund, (linca4), Barnmorska

Giltig till: 2026-12-13

Granskad av: Erica Ginström Ernstad, (erigi2), Sektionschef

Godkänd av: Anneli Falk, (annfa17), Verksamhetschef

Våld i nära relationer

Förändringar sedan föregående version

2024-10-30 Rubrik utförare: På kvinnokliniken skall rutinmässiga frågor om våld ställas; vid alla besök på MGN, AGN, Spec-MVC, AURORA-mottagning, i samband med förlossning, före utskrivning till hemmet, på BB-mottagning och Amningsmottagning.

Innehållsförteckning

Förändringar sedan föregående version	1
Innehållsförteckning	1
Syfte	1
Bakgrund	2
Utförande	3
Relaterad information	4
Ansvar	5
Granskare/arbetsgrupp	5
Uppföljning, utvärdering och revision	6

Syfte

Alla kvinnor som har befunnit sig inom förlossningsverksamheten på Kvinnokliniken Sahlgrenska universitetssjukhuset, Östra sjukhuset, ska ha blivit tillfrågad om våldsutsatthet. Lokal rutin ska fungera som stöd för hälso- och sjukvårdspersonal för att identifiera patienter som är/varit utsatt för våld i nära relationer samt erbjuda stöd. Frågan om våldsutsatthet ska vara rutinmässig och ställas utan föregående indikationer i enlighet med beslut

taget i Regionfullmäktige Västra Götalandsregionen år 2018¹. Enligt lag ska hälso- och sjukvårdspersonal agera vid misstanke om att patienten är eller varit utsatt för våld eller andra övergrepp från närstående.²

Bakgrund

Våld i nära relationer förekommer i alla länder och socioekonomiska grupper. Det förekommer i olika former av relationer exempelvis kvinnors våld mot män, våld mot barn, våld i samkönade relationer och våld mot äldre. Mäns våld mot kvinnor är vanligast förekommande och gravida kvinnor utgör en särskild riskgrupp. Våld i nära relationer kan ta sig olika uttryck. WHO har delat in våldet i tre olika kategorier; fysiskt-, psykiskt- och sexuellt våld. Fysiskt våld kan bland annat omfatta slag, sparkar eller örffilar. Sexuellt våld kan omfatta att utföra en sexuell handling mot sin vilja eller bevittna sexuella aktiviteter mot sin vilja. Psykiskt våld kan omfatta kontrollbehov av utövaren i form av kränkningar, isolering eller nedsättande kommentarer och/eller ekonomiskt våld. Dessa olika former kan förekomma enskilt eller samtidigt³. Försummelse (omsorgssvikt) räknas som en form av våld, till exempel ett aktivt försvårande av vardagen för personer som är beroende av omsorg på grund av funktionsnedsättning och/eller ålder. Hedersrelaterat våld är en form av våld och förtryck (HRV) vilket kan ta sig i uttryck av systematiska kränkningar som har sin grund i traditionella och kollektivistiska föreställningar om vad som utgör ett hedervärdigt beteende. I HRV ingår handlingar som könsstympning av flickor och kvinnor, barnäktenskap och tvångsäktenskap [RMR Hedersrelaterat våld och förtryck](#).

Våld i nära relationer är vanligt förekommande. I NCK:s rapport från 2014 framkom att 20% av kvinnorna angav att de, i sitt vuxna liv, blivit utsatta för upprepat och systematiskt våld i nära relationer⁴.

Våld i nära relationer har konsekvenser för hälsan och utgör, enligt WHO, ett utav de allvarligaste hoten mot kvinnors hälsa. Det kan både röra sig om psykisk sjuklighet såsom PTSD, självskadebeteende och ångest och depression. Även fysiska konsekvenser kan förekomma som psykosomatiska symptom⁵. Patienter som blivit utsatta för våld i nära relationer söker ofta vård på andra indikationer och söker ofta upprepat⁶.

¹ Västra Götalandsregionen. Regionsfullmäktige 18 april. Regionsfullmäktige: Västra Götalandsregionen; 2018; updated date 10 April; cited date 12 february 2020. Available <https://www.vgregion.se/aktuellt/aktuella-beslut-fran-regionfullmaktige-och-regionstyrelsen/beslut-i-regionfullmaktige/regionfullmaktige-2018-04-10/>

² SOSFS 2014:4

³ Krug EG et al., eds World report on violence and health, Genova, World Health Organization, 2002

⁴ NCK (2014). Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. NCK- rapport 2014:1 Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala Universitet.

⁵ NCK (2014). Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. NCK- rapport 2014:1 Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala Universitet.

⁶ Leander K, Berlin M, Eriksson A, Gådin K. G, Hensing G, Krantz G, et al. Violence: Health in Sweden: The National Public Health Report. Chapter 12. Scand J Public Health. 2012;40(Suppl 9):229–254

Utförande

På kvinnokliniken skall rutinmässiga frågor om våld ställas; vid alla besök på MGN, AGN, Spec-MVC, AURORA-mottagning, i samband med förlossning, före utskrivning till hemmet, på BB-mottagning och Amningsmottagning.

Att ställa rutinmässiga frågor om våld

- Tänk på att alltid fråga patienten i enrum.
- Om tolkbehov finns, använd gärna SRHR-tolk och gärna från en annan del av landet. Använd aldrig platstolk.
- När frågor om våldsutsatthet ställs är det viktigt att definiera vad våld är samt presentera syftet med frågorna.
- Informera om möjligheterna att få hjälp. Erbjud aktivt en tid för återbesök.
- Erbjud kontakt med kurator.
- Informera om att dokumentation kan vara värdefullt vid eventuell polisanmälan men att det är frivilligt.

Exempel på frågor

- I mitt arbete träffar jag många som utsätts för våld på olika sätt, därför frågar vi alla. Hur är det för dig? Blir du illa behandlad av någon som står dig nära?
- Eftersom många av de kvinnor jag träffar i mitt arbete lever med någon som skadar eller hotar dem, frågar jag alla om övergrepp. Har du blivit utsatt för fysiskt eller psykiskt våld?
- Det är vanligt att kvinnor har erfarenheter av att bli utsatta för våld och hot och det ger effekter på hälsan, därför brukar vi fråga alla om detta. Är det okej?
 - Har du blivit slagen, hotad eller utsatt för något som skulle kunna skada dig?
 - Har någon tvingat dig att göra saker du inte vill genom att slå, hota eller kränka dig?
 - Känner du dig kontrollerad eller förnedrad av din partner?
 - Har någon tvingat dig till sexuella handlingar mot din vilja?
 - Är du rädd för någon i din omgivning?
 - Känner du dig trygg hemma?
- Hur har du det egentligen, vi vet att många är utsatta för våld och hot, har du känt dig hotad? Har du blivit slagen?

Var god se [bilaga 1](#), FoV - Frågor om våld, för systematisk, validerat frågeformulär som kan fyllas i skriftligen. Dessa frågor kan, vid behov, användas som komplettering till muntliga frågor. På alla avdelningar finns en röd pärm med titeln Våld i nära relationer samt att det finns en utsedd

ansvarig person som ansvarar för denna pärm. Där finns FoV på flera olika språk.

Handläggning

Riskbedömning

- Är patienten i behov av omedelbart stöd?
Om ja ska kontakt tas med kurator och socialjour. Se [bilaga 2](#) för telefonnummer
- Erbjud kvinnan inläggning alternativt snabb återbesökstid
- Stärk kvinnan och prata om att våld aldrig är accepterat. I [bilaga 3](#) finns ett flödesschema som förslag på handläggning beroende på svar. Tänk på patientens sekretess och fråga patienten om eventuellt skyddsbehov.

Relaterad information

Bilaga 1. [FOV över 18 år](#)

Bilaga 2. [Resurser för att möta våld i nära relationer i Göteborg och dess närhet](#)

Bilaga 3. [Hjälpkort](#)

Dokumentation

Alla som blivit tillfrågade om våldsutsatthet ska journalföras med KVÅ-koden **UX560**.

I Obstetrix ska dokumentation, i samråd med kvinnan, ske under sökordet "Undantag från direktåtkomst" och under alternativet "Våldsutsatthet i nära relationer" som är dold från journalläsning på internet. Skriv aldrig ut denna journaltext och ge till kvinnan. Vid utskrift via journalarkivet görs en prövning där skyddade sökord ej kommer med i utskrift. Diagnoskoder kommer alltid vara synliga i Obstetrix. Ställningstagande får tas vid varje fall till diagnosättning (OBS: gäller ej UX560).

Vid alla vårdkontakter där man misstänker våldsutsatthet ska frågan ställas om det finns minderåriga barn i familjen. Om det finns minderåriga barn ska en orosanmälan göras och dokumenteras i Melior, se rutin ([Orosanmälan, lokal rutin Obstetrik](#)). Från och med februari 2020 skall orosanmälan avseende ofött barn göras på samma indikationer. Vid frågor om orosanmälan kan man vända sig till kuratorsexpeditionen på Kvinnokliniken Östra sjukhuset 031-343 42 89 eller till Socialjournen 031-365 87 00 jourtid.

Vid dokumentation av synliga skador, vänligen se rutin för bildhantering ([Picsara](#)). Tänk då på sekretess vid dokumentation.

För patienter med *skyddad identitet*, vänligen se rutin för dokumentation vid skyddad identitet ([Mor med skyddad identitet – försegling av journal för nyfött barn lokal rutin obstetrik](#))

Diagnoskoder	
Z 03.8K	Observation eller utredning av misstänkt misshandel
T 74.1	Fysisk misshandel
T 74.2	Sexuellt övergrepp
T 74.3	Psykisk misshandel
GD 008	Anmälan enligt 14 kap. 1§, SoL, angående barn med möjligt skyddsbehov
UX 560	Rutinmässiga frågor om våld i nära relationer ställda

Kunskapsöversikt

¹Västra Götalandsregionen. Regionsfullmäktige 18 april. Regionsfullmäktige: Västra Götalandsregionen; 2018; updated date 10 April; cited date 12 february 2020. Available <https://www.vgregion.se/aktuellt/aktuella-beslut-fran-regionfullmaktige-och-regionstyrelsen/beslut-i-regionfullmaktige-regionfullmaktige-2018-04-10/>

²SOSFS 2014:4

³Krug EG et al., eds World report on violence and health, Geneva, World Health Organization, 2002

⁴⁻⁵NCK (2014). Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldutsatthet samt kopplingen till hälsa. NCK- rapport 2014:1 Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala Universitet.

⁶Leander K, Berlin M, Eriksson A, Gådin K. G, Hensing G, Krantz G, et al. Violence: Health in Sweden: The National Public Health Report. Chapter 12. Scand J Public Health. 2012;40(Suppl 9):229–254

Ansvar

Gäller för personal inom de enheter verksamheter som berörs av rutinen. Ansvar för spridning och implementering har VEC. Vårdenhetschef ansvarar för att rutinen finns och följer gällande författningar/lagar.

Granskare/arbetsgrupp

Anna-karin Ringqvist Verksamhetsutvecklare Obstetrik, Linnéa Lindroos, VÖL akutmottagningen för gravida och nyförlösta, Obstetrik, Sahlgrenska universitetssjukhuset (linch2), Lena Otterlind, VÖL 312, Obstetrik, Sahlgrenska universitetssjukhuset (lenot). Emma Jonasson Specialistläkare obstetrik, Sahlgrenska universitetssjukhuset (emmjo42).

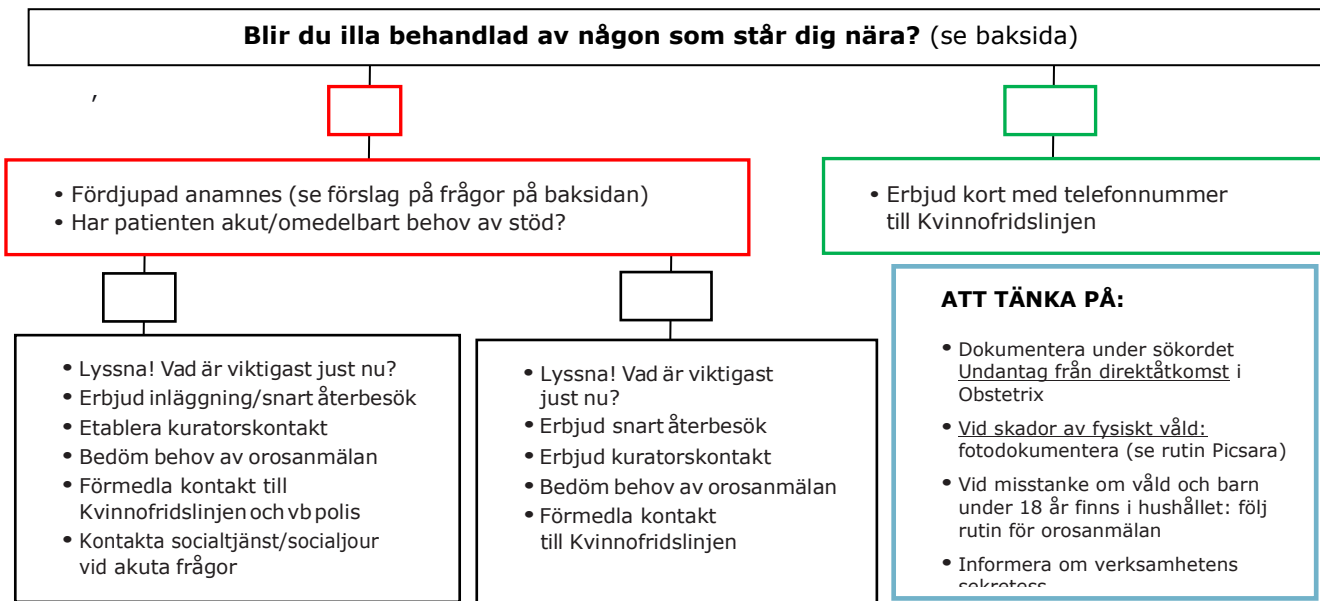
Uppföljning, utvärdering och revision

Verksamhetsutvecklare ansvarar för uppföljning, utvärdering och revision.

Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControlPRO.

Bilaga 1

Flödesschema kort version – fickformat



Fråga på rutin om våld – Inledning

"I mitt arbete träffar jag många som utsätts för våld på olika sätt, därför frågar vi alla. Hur är det för dig? Blir du illa behandlad av någon som står dig nära?"

Fråga på rutin - Fortsättning: "Med illa behandlad menar jag t.ex..."

- Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad och liknande av närstående?
- Har du blivit fasthållen, knuffad slagen, sparkad eller skadad på något annat sätt av en närstående?
- Har du känt dig pressad eller tvingad till sexuella handlingar av en närstående?
- Har du själv utsatt någon för våld?

Fråga om våld på indikation

"Jag ser att... (berätta vad du ser; blåmärken, skador du verkar rädd m.m.) ...och vet att det kan vara tecken på att någon gjort en illa. Vill du berätta vad som hänt dig?"

Åtgärds kod

UX560 - Rutinmässiga frågor om våld i nära relationer ställda
GD008 - Orosanmälan

TELEFONNUMMER

Socialtjänsten Göteborg:
031- 365 60 00

Socialjouren Göteborg:
031-365 87 00 (nås dygnet runt)

Kurators exp.
Kvinnokliniken Östra
031- 343 42 89.
mån - fred (kontorstid)

Kvinnofridslinjen
020- 50 50 50

För telefonnummer till jourboenden m.m. se lokal rutin Våld i nära relation

Polis: 114 14 alt 112

VGR6222

Bilaga 2

Resurser för att möta våld i nära relation i Göteborg och i dess närhet

<p>Socialtjänsten Göteborg 031-365 00 00. Gemensam växel alla stadsdelar, öppen vardagar kl 8-16.30. Råd och stöd, skyddat boende till våldsutsatta och deras barn, ekonomiskt bistånd, hjälp med myndighetskontakter/frivilligorganisationer, nytt permanent boende, hjälp till våldsutövare.</p> <p>Socialjouren Göteborg 031-365 87 00. Socialjouren Göteborg är öppen efter kontorstid dygnet runt samt alla helger. Där arbetar socialsekreterare med akuta sociala insatser.</p> <p>Kriscentrum för kvinnor 031-367 93 80. Dygnet runt rådgivning samt skyddat boende (fr 18 år)</p> <p>Kriscentrum för män 031- 367 93 90 tel.tid måndag – fredag 8.30 – 11.00</p> <p>Utväg Borås män, kvinnor och barn. Telefontid måndag till fredag 08.00 - 09:00. Övrig tid kan du prata in ett meddelande. Telefonnummer 0707 - 16 09 29. För dig som söker stöd - Utväg - Södra Älvsborg (utvag.com)</p> <p>Bojen 031- 15 01 30 Bojen är en ideell förening i Göteborg som vänder sig till barn och ungdomar mellan 4-19 år och deras mammor. Verksamheten erbjuder krisorienterande samtal och gruppverksamhet för barn, ungdomar och mammor (4-19 år)</p> <p>Kvinno- och tjejjouren ADA Kvinnojour 031-13 11 66 Skyddat boende, telefonjour, stödsamtal för tjejer och kvinnor självhjälpgrupper, hjälp vid myndighetskontakter.</p> <p>Kvinnohuset Cassandra 031- 14 00 22 Skyddat boende, samtalsmottagning, jourtelefon</p> <p>Finska Kvinnojouren Piilopirtti 031- 330 25 56 Skyddat boende, samtalsmottagning, jourtelefon</p>	<p>Stadsmissionen. Villa Josefine. Skyddat boende för kvinnor och barn tel. 0730-57 93 91</p> <p>Kvinnojouren Frideborg, Mölndal. Skyddat boende och samtalsmottagning. 031 – 27 10 89</p> <p>Villa Karin. För våldsutsatta kvinnor med missbruk. 031- 91 27 41</p> <p>Qjouren väst. För våldsutsatta kvinnor med erfarenhet av missbruk och prostitution. Inga krav på drogfrihet 0708 – 86 96 61</p> <p>Mikamottagningen. Samtalsstöd för dig som fått ersättning för sex eller skadar dig med sex 020 – 32 73 28</p> <p>Nationella resurser: Kvinnofridslinjen 020 –50 50 50 Rikstäckande hjälptelefon, kostnadsfria samtal som inte syns på telefonräkningen.</p> <p>Terrafem 020 – 52 10 10. Rikstäckande jourtelefon för kvinnor med utländsk härkomst, råd och stöd på 70 olika språk. Lokal avdelning Göteborg 031 – 704 84 11</p> <p>Rom- och resandekvinnojouren 073 – 557 89 44 Erbjuder nationellt resurstöd för att ge stöd till romska och resande våldsutsatta kvinnor samt vägledning till yrkesutövare som möter denna grupp. Telefonjour dygnet runt.</p> <p>Att bli utsatt för våld i nära relationer – 1177 Vårdguiden</p>
---	--

Bilaga 3

Frågor om våld

FOV 18 +

Frågor om våld

Våld i nära relationer påverkar hur du mår både fysiskt och psykiskt, därför frågar vi. Det påverkar även dina barns fysiska och psykiska hälsa. Barn har rätt att växa upp utan våld. Våld kan vara att du blir utsatt själv eller ser någon annan bli utsatt. Du kan få stöd om du varit utsatt för våld eller om du sett eller hört våld mot en närstående under din uppväxt. Du kan även få stöd om du själv utsatt någon annan för våld.

Med närstående menar vi partner, familjemedlem, släkting eller annan viktig person.

1. Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående?
 Ja
 Nej
2. Har du blivit fasthållen, knuffad, slagen, sparkad eller skadad på något annat sätt av en närstående?
 Ja
 Nej
3. Har du känt dig pressad eller tvingad till sexuella handlingar av en närstående?
 Ja
 Nej
4. Har du blivit utsatt för våld av någon som inte är en närstående, enligt fråga 1-3?
 Ja
 Nej
5. Har du under din uppväxt sett eller hört en närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-3?
 Ja
 Nej
6. Har du själv som vuxen utsatt någon annan för våld enligt fråga 1 – 3?
 Ja
 Nej
7. Har barn som du bor med eller har bott med utsatts för våld enligt frågorna 1-3?
 Ja
 Nej

Om det är något mer du tänker på eller vill ta upp, skriv på baksidan!

Tack för att du svarat på frågorna!

2019-10-07



Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Verksamhet Obstetrik

Innehållsansvar: Lina Höglund, (linca4), Barnmorska

Granskad av: Erica Ginström Ernstad, (erigi2), Sektionschef

Godkänd av: Anneli Falk, (annfa17), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9786-1429723585-389

Version: 2.0

Giltig från: 2024-12-14

Giltig till: 2026-12-13